

Langeland Kommune

Vådområdeprojekt i Rudkøbing Vejle

Tilretning af projektforslag

Oktober 2024

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1. FORMÅL	1
2. BAGGRUND	2
3. PROJEKTTILRETNING	3
4. KONSEKVENSER	5
5. SAGENS BEHANDLING	7

1. FORMÅL

Langeland Kommune arbejder med at gennemføre et vådområdeprojekt i Rudkøbing Vejle langs sydsiden af Rudkøbing By. Langeland Kommune har derfor i 2015 fået udarbejdet en teknisk forundersøgelse hos firmaet Orbicon, som peger på et projektområde i Rudkøbing Vejle, der er 33,9 ha stort og vist på kortet i Figur 1.

Langeland Kommune har fra den 26. juli til den 30. august 2019 haft projektmaterialet fra 2015 offentliggjort i høring efter vandløbslovens bestemmelser om vandløbsregulering med mulighed for at indsende bemærkninger eller indsigelser.

Der har været forskellige tekniske og økonomiske udfordringer, som Teknik og Miljø Forvaltningen i Rudkøbing Kommune har arbejdet med at løse. Langeland kommune er nu klar til at få projektet realiseret. I den forløbne periode er der kommet nogle mindre ændringer til projektet, der beskrives i det følgende som en tilretning af det allerede offentliggjorte projekt fra juli 2019.

Figur 1. Projektområdet i Rudkøbing Vejle omkranset med rød streg og vist sammen med stednavne i skala 1:10.000 på baggrund af GeoDanmarks ortofoto optaget den 19. april 2018, © GeoDanmark.

2. BAGGRUND

De nuværende forhold i Rudkøbing Vejle blev etableret ved gennemførelsen af et naturgenopretningsprojekt i 1995.

Der blev ved dette projekt etableret en pumpestation i Vejlerenden vest for Spangevej og en pumpestation i afløbet fra Kragholm Huse, som begge hele året pumper det tilstrømmende vand op i projektområdet i Rudkøbing Vejle.

En ældre pumpestation ved havdiget pumper den samlede afstrømning fra Rudkøbing Vejle med tilløb ud i det Sydfynske Øhav. Med projektet i 1995 blev driften af denne pumpestation ændret således, at vandet i den centrale del af vejlen i vinterperioden 1. november til 15. april bliver holdt imellem kote -0,74 m til -0,84 m DVR90, mens vandstanden sænkes 0,50 m i perioden fra 15. april til 1. november ned til mellem kote -1,24 m og -1,34 m DVR90.

Med det offentliggjorte projekt til et vådområde i Rudkøbing Vejle foreslås det, at perioden med den høje vintervandstand i vejlen imellem kote -0,74 m til -0,84 m DVR90 udvides til at omfatte månederne september til maj inkl. i den vestlige del af vejlen og til så vidt muligt at gælde i hele året i den østlige del øst for Fredskovstien og på Naturstyrelsens areal syd for Vejlerenden.

Vådområdeprojektet er et led i realiseringen af vandområdeplanen 2022-2027 for vandområdedistrikt Jylland og Fyn, hvor udvaskningen af kvælstof fra hovedvand-

oplånd 1.15, Det Sydfynske Øhav til kystvandene skal begrænses. Vådområdeprojektet er beregnet til at kunne fjerne 2.825 kg N/år. Langeland Kommune har modtaget tilsagn om støtte fra staten til en realisering af projektet.

Langeland Kommune har den 7. november 2019 fra Svendborg Kommune som naturbeskyttelsesmyndighed modtaget dispensation til udvidelsen af vådområdet i Rudkøbing Kommune fra bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3 på nærmere beskrevne vilkår. Dispensationen er ikke tidsbegrænset.

Der har siden været drøftelser med lodsejere i området, og der er blandt andet blevet beregnet en ny partsfordeling for pumpelaget under hensyntagen til de bynære regnvandssystemer.

Hele projektet var fra starten indrettet under en hensyntagen til mulighederne for gennemførelse af Langelandsfestivalen i den vestlige del af Rudkøbing Vejle. Langelandsfestivalen gik konkurs i forsommeren 2023, og den er i 2024 blevet erstattet af den væsentligt mindre Ø Festival, som ikke forventes at kunne blive så arealkrævende som Langelandsfestivalen var. Det giver nu mulighed for at skabe en teknisk bedre afgrænsning af vådområdet, hvor man vil kunne undgå at etablere et 400 m langt dige langs sydkanten af Vejlerenden, som det vil blive problematisk at holde tæt, ved i stedet at flytte projektets styrtekarm 400 m nedstrøms. Det vil samtidig udvide selve vådområdet med ca. 3 ha indenfor det på kortet i Figur 1 viste samlede projektområde.

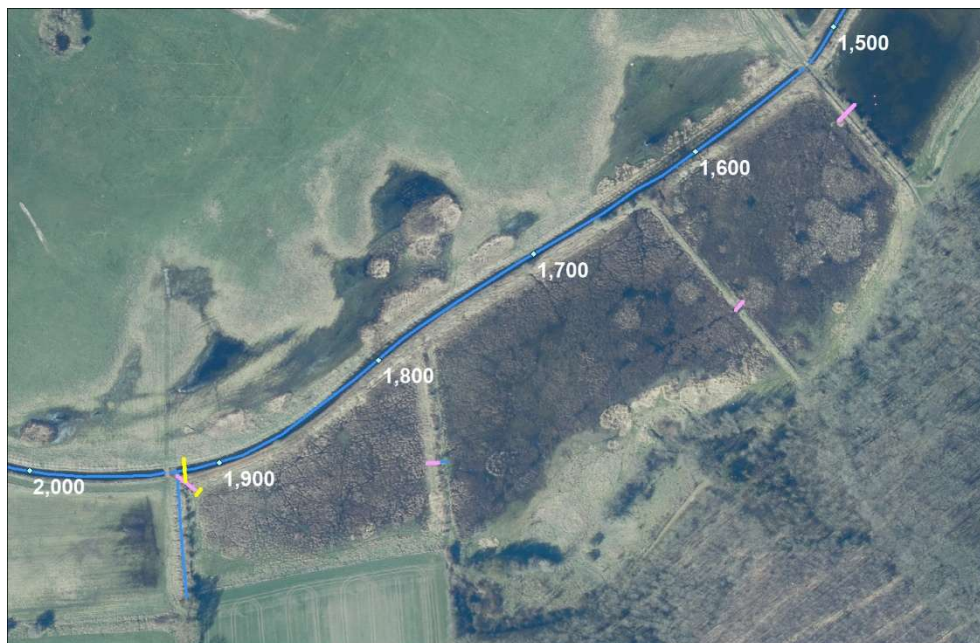
Langeland Kommune ønsker nu vådområdeprojektet i Rudkøbing Vejle gennemført med de ændringer, som fremgår af beskrivelsen i det følgende. Projektet vil skulle realiseres inden den 1. august 2025, som er en frist fastsat af Landbrugsstyrelsen. Dette indebærer, at anlægsarbejdet skal udføres i perioden maj-juni 2025, efter at vandstanden i Rudkøbing Vejle er blevet sænket med 0,5 m den 15. april 2025, som foreskrevet i vedtægten for pumpelaget. Tidsplanen forudsætter, at alle de nødvendige myndighedsgodkendelser er modtaget den 1. marts 2025.

Der er ved en granskning af projektet fra 2015 konstateret en fortegnfejls, som gør, at de beskrevne styrte med overløbskanter rettelig skal have bund i kote $-0,85$ m DVR90 og ikke kote $-0,73$ m for at kunne sikre den ønskede vandstand i intervallet fra $-0,74$ m til $-0,84$ m DVR90. Dette indebærer, at det projekterede rør under Fredskovstien skal lægges $0,12$ m lavere i kote $-1,22$ m DVR90 for at sikre den beskrevne funktion. Der er korrigeret for denne fejl i det følgende.

3. PROJEKTTILRETNING

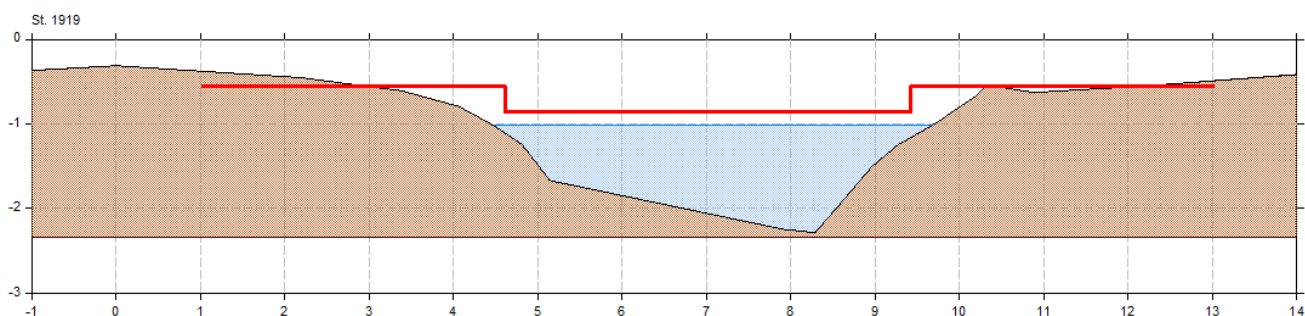
Projektet gennemføres, som beskrevet i Orbicons projekt fra 2015 og i det offentliggjorte høringsmateriale af juli 2019 med følgende ændringer, som er vist på kortet i Figur 2:

Styrte med overløbskant i Vejlerenden flyttes fra Fredskovstien og 400 m nedstrøms til St. 1919 m, hvilket er 4 m før det nordvestlige hjørne af Naturstyrelsens matr.nr. 3 Skrøbelev Strand, Skrøbelev og 8 m før en stålpladebro over vandløbet.

Figur 2. Kort med de beskrevne projektilretninger vist med styrtkarmene/-overløbskanterne i gul streg og de nye rørledninger i pink streg sammen med eksisterende åbne vandløb i lyseblå streg og stationeringsmærker per 100 m på baggrund af GeoDanmarks ortofoto fra 2. april 2023 i skala 1:4.000, GeoDanmark©.

Styrtet med overløbskant udføres enten i stål med det af Orbicon beskrevne tværsprofil med en 4,0 m bred bund i kote -0,88 m DVR90, eller styrtet kan i stedet udføres af komposit plastspuns med en 4,8 m bred og 0,30 m dyb udsparring som overløbskant i kote -0,87 m DVR90, som vist på tværsprofilet i Figur 3.

Figur 3. Tværsnit af Vejlerenden i St. 1919 m opmålt af NaturRådgivningen i oktober 2024 vist sammen med overkanten af det tilrettede forslag til styrtkarm/-overløbskant i rød streg med afstand og koter i meter.

Den 400 m lange hævnning af vandløbsbrinken mellem Vejlerenden og Naturstyrelsens areal syd for vandløbet udgår af projektet.

Det 4 m brede styrt i udløbet fra det nordvestlige hjørne af Naturstyrelsens areal udføres i stål eller plastplade med en overløbskant med bund i kote -0,85 m DVR90, idet bunden hæves med 20 % på de yderste 0,5 m i hver side op til kote -0,75 m DVR90. Styrtet stensikres, som beskrevet i projektet.

To meter nedstrøms styrtet i det nordvestlige hjørne af Naturstyrelsens areal ledes afstrømningen i en 12 m lang Ø500 mm rørledning med indløb i kote -1,22 m DVR90 og med 10 ‰ fald til udløb i Vejlerenden 4 m nedstrøms for væggen med overløbskanten i Vejlerenden. Vejsporet henover røret reetableres.

Den i projektet beskrevne 500 mm rørledning under Fredskovstien lægges som et 12 m langt rør med bund i kote -1,22 m DVR90.

For at sikre den ønskede vandstrømning igennem Naturstyrelsens arealer lægges et 6 m langt 500 mm rør med bund i kote -1,22 m DVR90 i hver af de to krydsede jordvolde mellem bassinerne i engen, således at muligheden for færdsel på jordvoldene opretholdes.

4. KONSEKVENSER

Tilretningen af projektet omfatter dels rettelser for den fortegnfejls, som er fundet i Orbicons projekt fra 2015, hvilket betyder, at de angivne koter skal rettes med 0,12 m nedad, således at projektet kan opfylde målsætningen om et vandspejl imellem kote -0,74 m og -0,84 m DVR90.

Vi har ved hydrauliske beregninger i vandløbsprogrammet VASP på grundlag af de vedtægtsmæssige dimensioner i Vejlerenden eftervist, at dette vandspejlsinterval vil være muligt med de rettede dimensioner for afstrømninger mellem medianminimum og medianmaksimum, som er de afstrømninger, der underskrides henholdsvis overskrides hver andet år set over en årrække. Vi har til sammenligningen anvendt karakteristiske afstrømninger beregnet på grundlag af Fyns Amt daglige vandføringsmålinger i Syltemae Å i perioden 1976 til 2005 inkl.

Tilretningen af projektet omfatter også flytningen af styrtet med overløbskanten 400 m nedstrøms i vandløbet således, at en 400 m lang jordvold langs sydkanten af Vejlerenden kan undgås, og dermed fjernes risikoen for gennemsvivning, erosion og evt. en utilsigtet udtørring af Naturstyrelsens arealer. Som følge af det naturligt meget svage vandspejlsfald igennem Vejlerenden, skal overløbskanten sænkes 3 cm for at sikre de samme vandspejle opstrøms for Fredskovstien indenfor plus/minus 2 cm. Vi har i det alternative forslag i stedet sænket overløbskarmen med 2 cm og gjort styrtkarmen 0,8 m bredere, hvilket i al væsentlighed giver de samme opstrøms vandspejle.

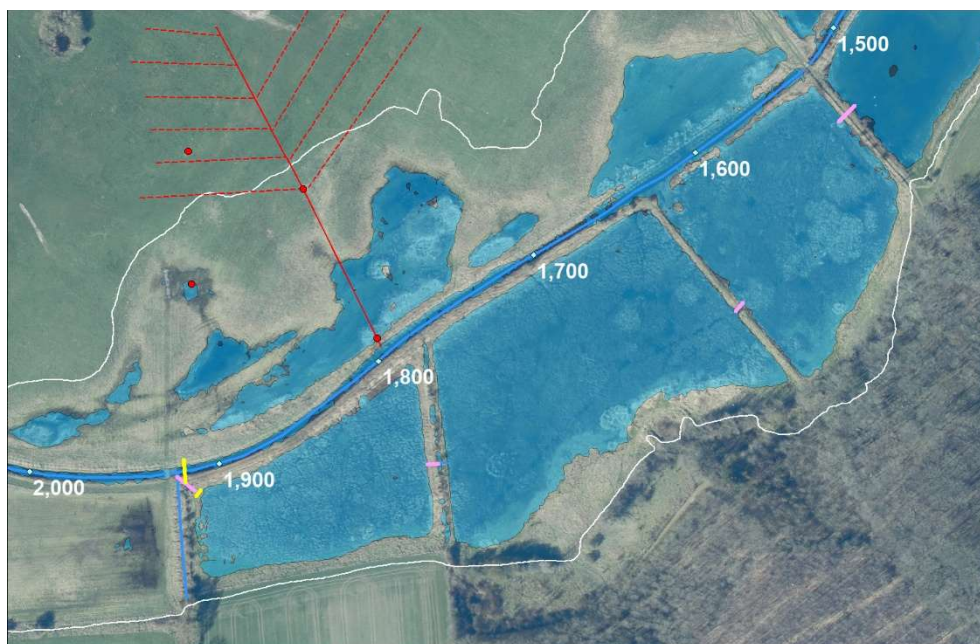
Tilretningen medfører således ingen ændringer for arealerne omkring Vejlerenden opstrøms for Fredskovstien.

Tilretningen medfører til gengæld, at arealet langs nordsiden af Vejlerenden på en 380 m lang strækning nedstrøms for Fredskovstien bliver mere våde eller fugtige i

sommerperioden fra 1. juni 31. august, hvor vandstanden i engen kan blive hævet med op til mellem 0,4 m og 0,5 m svarende til den nuværende vintervandstand.

Den beskrevne vandstandshævning indebærer, at et område på 1,2 ha nord for Vejlerenden og vest for Fredskovstien i en del af sommerperioden vil blive vanddækket eller vandmættet op til terræn. Dette areal er vist på konsekvenskortet i Figur 4 sammen med de arealer syd for Vejlerenden, som i forvejen ville blive vådgjorte af det offentliggjorte projekt.

Figur 4. Konsekvenskort med de beskrevne projektilretninger vist med styrtkar-mene/-overløbskanterne i gul streg og de nye rørledninger i pink streg sammen med eksisterende åbne vandløb i lyseblå streg og stationeringsmærker per 100 m. På kortet er samtidig vist de beregnede vandflader ved et vandspejl i kote -0,74 m DVR90 i blå farvetone, projektområdets afgrænsning i hvid streg og kendte rørledninger og dræn i rød streg samt brønde som røde cirkler på baggrund af GeoDanmarks ortofoto fra 2. april 2023 i skala 1:4.000, GeoDanmark©.

Konsekvenskortet i Figur 4 viser, at der ikke vil blive sammenhængende vandflade på den vestlige del af engen nord for Vejlerenden, og at der derfor ikke er risiko for vandstrømning uden om den projekterede styrtvæg eller mod vest til arealet vest for Naturstyrelsens areal.

På konsekvenskortet i Figur 4 er vist et drænsystem på græsarealet sydvest for Voldstien, som er etableret på Langeland Kommunes areal af hensyn til områdets anvendelse til festivalplads. Dette drænsystem ligger i højt terræn, men afløbsledningen ud til Vejlerenden har udløb i kote -1,32 m DVR90 og vil derfor få dykket udløb hele året. Der vil således blive en opstuvning ca. 100 m opstrøms i rørledningen. Dette forhindrer ikke drænene i at virke i terræn over ca. kote 0,50 m

DVR90, men det indebærer en øget risiko for aflejring i den nederste del af rørledningen af det sand og slam, som måtte komme ind i drænrørene. Der er dog to brønde på rørledningen, som vil gøre det muligt at tilse røret og evt. at spule røret rent, hvis det skulle blive aktuelt.

5. SAGENS BEHANDLING

Projekttilretningen og dens konsekvenser berører matr.nr. 6a Rudkøbing Markjorder tilhørende Langeland Kommune og matr.nr. 3 Skrøbelev Strand, Skrøbelev, som tilhører Naturstyrelsen.

Langeland Kommune skal vurdere, om det samlede projekt er omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 4 af 03/01/2023, og om der skal ske en screening for vurdering af, om projektet er omfattet af reglerne om udarbejdelse af en miljøkonsekvensvurdering.

Vandstandshævningen i månederne juni-august inkl. på den ca. 380 m lange strækning nord for Vejlerenden og vest for Fredskovstien er en tilstandsændring af den § 3 naturbeskyttede eng ud over den tilstandsændring, som Svendborg Kommune gav i november 2019. Projektændringen kræver derfor en særskilt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Da projekttilretningen er af begrænset omfang og hverken berører private lodsejere eller ændrer det samlede projektområde, er det vores vurdering, at projektet ikke skal udsendes i en ny offentlig høring efter vandløbslovens bestemmelser, da høringsprocessen netop har til formål at skabe mulighed for mindre tilretninger af projektet.

Det samlede projekt skal behandles efter vandløbsloven med Langeland Kommune som myndighed. Der er ikke nye lodsejere, som skal inddrages.

Tidsplan

Anlægsarbejdet skal udføres i maj-juni 2025 af hensyn til en tidsfrist i realiserings-tilsagnet fra Landbrugsstyrelsen.

Omkostningsfordeling

Langeland Kommune afholder udgifterne ved projektets gennemførelse.